

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową
przedstawia **sześćdziesiąty piąty** kwartalny
raport oceniający stan koniunktury
gospodarczej w Polsce (IV kwartał 2009 r.)
oraz prognozy na lata 2010 – 2011

KWARTALNE
PROGNOZY
MAKROEKONOMICZNE

nr 65 (styczeń 2010 r.)

Zespół autorski:

dr Bohdan Wyżnikiewicz
Jacek Fundowicz
dr Katarzyna Lada
Krzysztof Łapiński
Marcin Peterlik

Instytut Badań nad
Gospodarką Rynkową
Oddział w Warszawie

ul. Kołobrzeska 16
02-923 Warszawa
tel. +48 22 651 86 60/61
faks +48 22 651 86 62

WWW.IBNGR.PL

© Instytut Badań nad
Gospodarką Rynkową

Stan i prognoza koniunktury gospodarczej

28 stycznia 2010 r.

- __ szybsze tempo wzrostu gospodarczego
- __ nieznaczne pogorszenie sytuacji na rynku pracy
- __ inflacja w paśmie celu inflacyjnego
- __ dalsza aprecjacja kursu złotego

Sytuacja w IV kwartale 2009 r.

W ostatnich trzech miesiącach 2009 roku nastąpiło przyspieszenie tempa wzrostu gospodarczego. Okres ten był zatem trzecim z kolei kwartałem, w którym dynamika **produktu krajowego brutto** zwiększała się. Według oceny Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową, PKB w czwartym kwartale 2009 roku wzrósł o 2,9 proc. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego. Uwzględniając czynniki sezonowe, tempo wzrostu PKB wyniosło 0,8 proc. w stosunku do poprzedniego kwartału. W obu konwencjach obliczania było to najwyższe kwartalne tempo wzrostu gospodarczego w 2009 roku. W całym 2009 roku tempo wzrostu produktu krajowego brutto szacuje się na 1,7 proc. Było to najniższe roczne tempo wzrostu gospodarczego od siedmiu lat. Niższe roczne tempo wzrostu odnotowano wcześniej w 2002 roku, kiedy to wyniosło ono 1,4 proc.

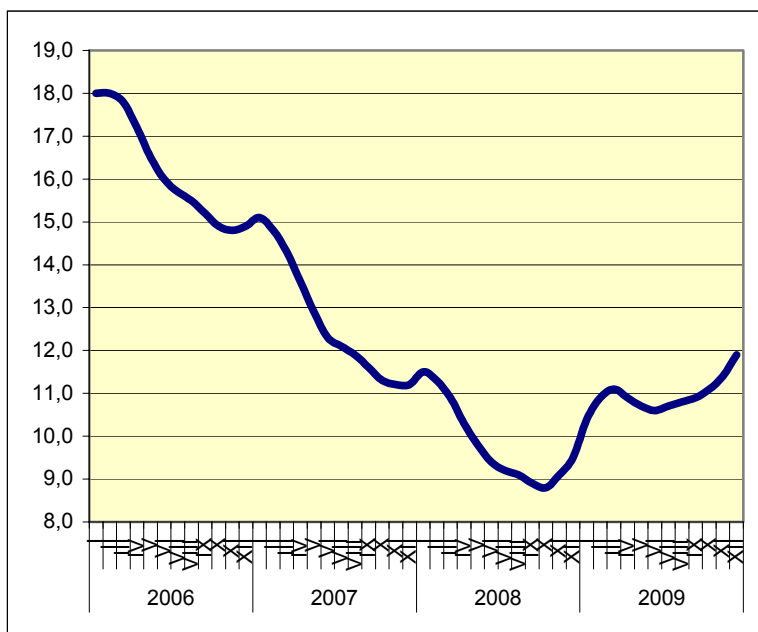
Głównymi czynnikami wzrostu gospodarczego w czwartym kwartale 2009 r. były **spożycie ogółem i popyt zagraniczny**. W całym 2009 roku głównym czynnikiem wzrostu był popyt zagraniczny. Tempo wzrostu spożycia ogółem w czwartym kwartale Instytut szacuje na 2,7 proc., a w całym 2009 roku na 2,5 proc.¹ **Spożycie indywidualne**, czyli konsumpcja, wzrosła w ostatnich trzech miesiącach roku o 2,9 proc., a w całym 2009 roku o 2,5 proc. W ostatnim kwartale roku nastąpiło zatrzymanie spadku nakładów inwestycyjnych. Według IBnGR, tempo wzrostu **inwestycji** wyniosło w tym okresie 0,1 proc. W całym 2009 roku inwestycje spadły o 0,8 proc. Tempo wzrostu **popytu krajowego** wyniosło 1,1 proc. w czwartym kwartale 2009 roku, oraz -0,9 proc. w całym roku.

¹ Kwartalne tempo wzrostu podawane są w odniesieniu do analogicznego kwartału roku poprzedniego. Wyjątek stanowi tempo wzrostu PKB podawane w dwóch konwencjach – w porównaniu z analogicznym kwartałem roku poprzedniego oraz w porównaniu do poprzedniego kwartału, po eliminacji czynników sezonowych.

Najszybciej rozwijającym się sektorem gospodarczym, zarówno w czwartym kwartale, jak i w całym 2009 roku było budownictwo. Sytuacja taka powtarza się czwarty rok z rzędu. W ostatnich trzech miesiącach roku tempo wzrostu **wartości dodanej w budownictwie** wyniosło 7,0 proc., a w całym roku 5,9 proc. Znacznie wolniej w ostatnim kwartale 2009 roku wzrastała **wartość dodana w przemyśle**. Pamiętać jednak należy, że po czterech następujących po sobie kwartałach spadku, osiągnięte czteroprocentowe tempo wzrostu tego agregatu należy uznać za zadowalające. W wyniku spadków w trzech pierwszych kwartałach, w całym 2009 roku wartość dodana w przemyśle obniżyła się o 1,5 proc. Tempo wzrostu **wartości dodanej w sektorze usługowym** zarówno w ostatnim kwartale, jak i w całym 2009 roku wyniosło 2,7 proc.

W 2009 roku odnotowano spadek eksportu i importu w ujęciu rachunków narodowych. Znacznie większy był przy tym spadek importu. Roczne tempo spadku **importu** IBnGR szacuje na 13,2 proc., a tempo spadku **eksportu** na 8,2 proc. W czwartym kwartale 2009 roku eksport wzrósł o 4,3 proc., co było efektem stopniowego poprawiania się sytuacji koniunkturalnej w państwach importujących towary i usługi z Polski. Obserwowany w tym samym czasie spadek importu o 0,6 proc. związany był z niską dynamiką nakładów inwestycyjnych, stanowiących istotny udział w wartości polskiego popytu zagranicznego. Na poprawę salda wymiany handlowej nie miała większego wpływu odnotowana w czwartym kwartale nieznaczna aprecjacja złotego względem euro i dolara amerykańskiego.

Wykres 1 Stopa bezrobocia w Polsce

Źródło: GUS

Stopa bezrobocia na koniec roku wyniosła 11,9 proc. Oznacza to jej wzrost o 1 punkt procentowy w porównaniu z końcem trzeciego kwartału oraz o 2,4 punktu procentowego w porównaniu z sytuacją z końca 2008 roku. Wzrost stopy bezrobocia w porównaniu z sytuacją sprzed trzech miesięcy częściowo tłumaczyć można efektem zimowej sezonowości. Nadmienić jednak należy, że w ostatnich latach efekt ten był znacznie słabszy. Głównym czynnikiem wpływającym na wzrost stopy bezrobocia był spadek liczby miejsc pracy. Instytut szacuje, że w czwartym kwartale **przeciętne zatrudnienie** w gospodarce narodowej zmniejszyło się o 0,8 proc., a w całym 2009 roku spadek ten wyniósł 0,5 proc.

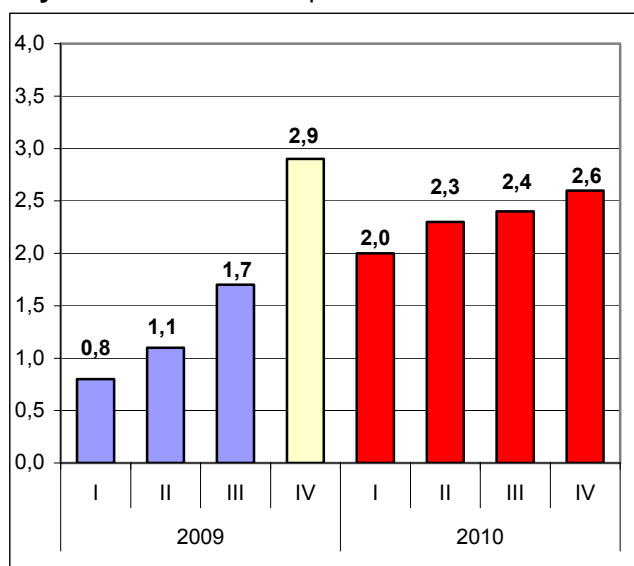
W czwartym kwartale tempo wzrostu **przeciętnych realnych wynagrodzeń brutto** wyniosło 1,4 proc., a w całym roku 1,9 proc. Nominalny wzrost wynagrodzeń był wyższy, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że wskaźnik inflacji przez cały 2009 rok utrzymywał się blisko górnej granicy dopuszczonego przez Radę Polityki Pieniężnej pasma wahań wokół celu inflacyjnego. Wskaźnik **inflacji** wyniósł w grudniu 3,5 proc. w porównaniu z grudniem roku poprzedniego, a średnio w 2009 roku ceny dóbr i usług konsumpcyjnych wzrosły o 2,5 proc. Średni wskaźnik inflacji w czwartym kwartale wyniósł 3,3 proc. Największy wpływ na wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w roku 2009 miał wzrost opłat związanych z użytkowaniem mieszkań.

Prognoza na lata 2010 – 2011

Prezentowana prognoza została opracowana przy następujących założeniach:

- w roku 2010 zakończy się kryzys w gospodarce światowej i większość dużych gospodarek odnotuje wzrost gospodarczy,
- w Polsce nie dojdzie do kryzysu związanego z nadmiernym deficytem finansów publicznych i nadmiernym wzrostem długu publicznego,
- polityka monetarna będzie miała charakter neutralny.

Wykres 2 Kwartalne tempo wzrostu PKB

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową prognozuje, że w roku 2010 wzrost **produktu krajowego brutto** w Polsce wyniesie 2,3 proc. Kwartalne tempo wzrostu PKB będzie stabilne i wyniesie od 2,0 proc. w pierwszym kwartale do 2,6 proc. w czwartym. W roku 2011 będzie miało miejsce dalsze przyspieszenie wzrostu gospodarczego – PKB wzrośnie realnie o 3,1 proc. Prognozowane tempo wzrostu w latach 2010 – 2011 powinno pozwolić Polsce utrzymać się w czołówce najszybciej rozwijających się krajów Unii Europejskiej, która z recesji będzie podnosić się powoli.

Źródło: GUS, IBnGR

W **ujęciu sektorowym** nadal najszybciej rozwijać się będzie sektor budowlany, w którym prognozowany wzrost wartości dodanej wynosi w 2010 roku 6,9 proc. Najważniejsze z punktu widzenia tworzenia PKB usługi rynkowe rosnąć powinny w tempie nieco mniej niż 3-procentowym, a więc zbliżonym to tempa z roku 2009. Poprawi się sytuacja sektora przemysłowego, który po spadku wartości dodanej w roku 2009 odnotuje około 2-procentowy wzrost. W roku 2011 przyspieszenie nastąpi w trzech wymienionych sektorach. Wartość dodana w budownictwie wzrośnie o ponad 8 proc., w przemyśle o niecałe 3 proc., a w usługach rynkowych o około 3,5 proc.

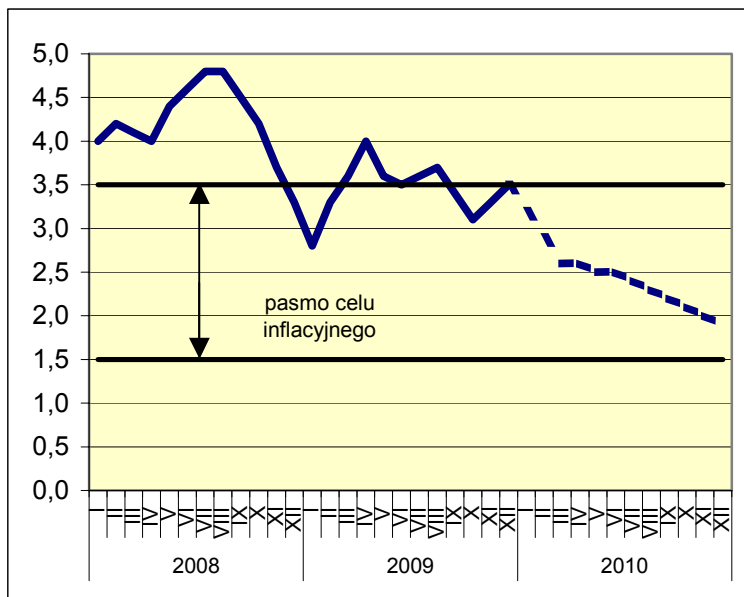
W roku 2010, po rocznym spadku, będzie miał miejsce ponowny wzrost **popytu krajowego**. Według prognozy IBnGR wyniesie on 1,0 proc. Tempo wzrostu popytu krajowego będzie rosło od 0,6 proc. w pierwszym kwartale do 1,4 proc. w czwartym. W roku 2011 popyt krajowy nabierze dalszego przyspieszenia i wzrośnie o ponad 2 proc.

Dla wzrostu popytu krajowego kluczowe znaczenie będzie miało odwrócenie negatywnych tendencji w **inwestycjach**. IBnGR prognozuje, że wzrost nakładów inwestycyjnych w roku 2010 wyniesie 2,5 proc., a rok później 5,6 proc. Czynnikiem decydującym o wzroście inwestycji będzie przede wszystkim poprawa nastrojów w sektorze przedsiębiorstw, a także utrzymujące się wysokie nakłady na inwestycje infrastrukturalne.

W latach 2010 – 2011 utrzyma się stabilny wzrost **spożycia indywidualnego**. Według prognozy IBnGR wyniesie on w tym czasie odpowiednio 2,9 oraz 3,4 proc. Utrzymaniu wzrostu konsumpcji sprzyjała będzie względnie korzystna sytuacja na rynku pracy, a także wzrost siły nabywczej ludności. Ten drugi czynnik będzie z kolei pochodną rosnących wynagrodzeń oraz oczekiwanej dalszej poprawy sytuacji na rynku kredytów bankowych dla ludności.

Rynek pracy nie odczuł ubiegłorocznego spowolnienia gospodarczego tak bardzo jak oczekiwali tego pesymiści, choć sytuacja wyraźnie się pogorszyła. W roku 2010 oczekiwać należy dalszego wzrostu **stopy bezrobocia**, choć skala wzrostu będzie mniejsza niż w roku poprzednim. Według prognozy IBnGR, stopa bezrobocia na koniec grudnia bieżącego roku wyniesie 12,9 proc. W roku 2011 na rynku pracy powinny już być widoczne pozytywne skutki szybszego wzrostu gospodarczego – bezrobocie powinno spaść na koniec roku do poziomu 10,5 proc. Od drugiego kwartału 2010 powinno też ponownie rosnąć **zatrudnienie** w gospodarce. Według prognozy IBnGR, wzrost tego wskaźnika na koniec roku 2010 wyniesie 0,6 proc., a na koniec 2011 roku 1,5 proc. Poprawa koniunktury gospodarczej sprzyjała będzie także wzrostowi **wynagrodzeń**, których realny wzrost IBnGR prognozuje na 3,3 proc. w roku 2010 oraz 4,5 proc. w roku 2011.

Wykres 3 Inflacja w Polsce

W latach 2010 – 2011 **inflacja** powinna utrzymywać się na poziomie nie odbiegającym do celu inflacyjnego banku centralnego – według prognozy IBnGR, na koniec grudnia 2010 roku jej poziom wynosić będzie 1,9 proc., a rok później 3,0 proc.

Źródło: GUS, IBnGR

Poprawa koniunktury w Unii Europejskiej, a przede wszystkim w Niemczech, sprzyjać będzie wzrostowi polskiego **eksportu**, który po spadku w ubiegłym roku, wzrośnie w roku bieżącym o 5,4 proc. Według prognozy IBnGR w roku 2011 wzrost eksportu wyniesie natomiast 5,7 proc. W latach 2010 – 2011 **import** wzrastał będzie odpowiednio o 1,8 oraz 3,1 proc. Szybszy wzrost eksportu niż importu oznacza, że utrzyma się w tym okresie pozytywny wpływ handlu zagranicznego na wzrost gospodarczy.

Roczne i kwartalne prognozy makroekonomiczne IBnGR

		2009	2010				2009	2010	2011
		IV	I	II	III	IV	2009	2010	2011
PKB	% r/r	2,9	2,0	2,3	2,4	2,6	1,7	2,3	3,1
PKB	% k/k	0,8	0,4	0,5	0,5	0,6	x	x	x
Wartość dodana									
w przemyśle	% r/r	4,0	1,3	1,9	2,0	2,3	-1,5	1,9	2,7
w budownictwie	% r/r	7,0	4,7	6,8	7,1	7,9	5,9	6,9	8,3
w usługach rynkowych	% r/r	2,7	2,5	2,8	2,8	2,9	2,7	2,8	3,4
Popyt krajowy	% r/r	1,1	0,6	0,9	1,1	1,4	-0,9	1,0	2,1
Spożycie ogółem	% r/r	2,7	2,6	2,7	2,8	2,9	2,5	2,7	3,2
w tym: indywidualne	% r/r	2,9	2,8	2,9	3,0	3,1	2,5	2,9	3,4
Inwestycje	% r/r	0,1	0,9	1,5	2,6	3,8	-0,8	2,5	5,6
Produkcja sprzedana									
przemysłu	% r/r	5,5	2,5	2,2	3,2	3,6	-3,2	2,9	4,1
budownictwa	% r/r	5,2	7,6	8,2	8,5	9,2	3,7	8,5	9,8
Inflacja (CPI; średnia)	%	3,3	3,0	2,7	2,3	2,0	3,)	2,5	3,1
Inflacja (CPI; k.o.)	%	3,5	2,6	2,5	2,2	1,9	3,5	1,9	3,0
Podaż pieniądza (M3, k.o.)	%	8,1	8,2	7,3	6,8	6,5	8,1	6,5	9,5
Wynagrodzenie brutto realne	% r/r	1,4	2,0	3,1	3,8	4,2	1,9	3,3	4,5
Przeciętne zatrudnienie w GN	% r/r	-0,8	-0,1	0,5	1,0	1,2	-0,5	0,6	1,5
Stopa bezrobocia rejestr. (k.o.)	%	11,9	13,4	12,7	12,8	12,9	11,9	12,9	10,5
Eksport (GUS/RN)	%	4,3	2,7	5,1	6,6	7,3	-8,2	5,4	5,7
Import (GUS/RN)	%	-0,6	-1,1	1,2	3,0	3,9	-13,2	1,8	3,1
Saldo obr. bież. BP (krocząco)	% PKB	-2,0	-3,0	-3,4	-3,9	-4,2	-2,0	-4,2	-5,3
Średni kurs dolara (NBP)	PLN/USD	2,83	2,8	2,8	2,8	2,7	3,12	2,8	2,7
Średni kurs euro (NBP)	PLN/EUR	4,18	4,0	3,9	3,9	3,8	4,33	4,0	3,9

Źródło: Dane historyczne – GUS, NBP.
Szacunki i prognozy – IBnGR.